

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРОМИСЛОВОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ ТА КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ
КАФЕДРА АПТЕЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY
DEPARTMENT OF INDUSTRIAL TECHNOLOGY OF MEDICINES AND COSMETICS
DEPARTMENT OF DRUG TECHNOLOGY

Матеріали
V міжнародної науково-практичної конференції
Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
У ГАЛУЗІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

FUNDAMENTAL AND APPLIED RESEARCH IN THE
FIELD OF PHARMACEUTICAL TECHNOLOGY

23 жовтня 2025 р.
October 23, 2025
Харків, Україна
Kharkiv, Ukraine

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ РЕТИНОЇДІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ДЕРМАТИТІВ РІЗНОЇ ЕТІОЛОГІЇ

Мажуго Є. А.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Дерматити різної етіології (атопічний, контактний, себорейний тощо) є одними з найпоширеніших захворювань шкіри, що супроводжуються порушенням її бар'єрної функції, запаленням та часто – гіперпроліферацією кератиноцитів. Сучасна дерматологія потребує препаратів, здатних не лише купувати симптоми, але й модулювати патогенетичні ланки захворювання. Ретиноїди – структурні аналоги або похідні вітаміну А – завдяки своїй здатності впливати на диференціювання, проліферацію клітин та імунні процеси, розглядаються як перспективна група для патогенетичної терапії дерматитів. Однак їхнє застосування ускладнюється профілем побічних ефектів, що зумовлює необхідність глибокого теоретичного аналізу механізмів дії та потенційних застосувань.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування перспектив використання ретиноїдів різних поколінь для лікування основних видів дерматитів на основі аналізу їхніх молекулярних механізмів дії та патогенезу захворювань.

Матеріали та методи. Дослідження ґрунтується на теоретичному аналізі наукових публікацій та літературних джерел. Використано методи системного аналізу, порівняння та узагальнення.

Отримані результати. Встановлено, що ретиноїди, зв'язуючись з ядерними рецепторами, стимулюють транскрипцію генів, відповідальних за нормальну диференціацію кератиноцитів. Це дозволяє теоретично обґрунтувати їхню ефективність при дерматитах, що супроводжуються порушенням кератинізації та бар'єрної функції (наприклад, при себорейному чи atopічному дерматиті), шляхом відновлення цілісності рогового шару.

Ретиноїди здатні пригнічувати проліферацію Т-лімфоцитів та продукцію провоспальних цитокінів (таких як IL-1, TNF- α , IFN- γ). Це робить їх перспективними для контролю запального компоненту при atopічному та алергійному контактному дерматитах, модулюючи Th2-опосередковані імунні відповіді.

При дерматитах, що характеризуються надмірним проліферуючим відгуком (наприклад, при ліхеноїдних варіантах), ретиноїди можуть виявляти антипроліферативний ефект, нормалізуючи темпи поділу клітин епідермісу.

Теоретично доведено, що комбінація топічних ретиноїдів (адапалену) зі зволожувальними засобами та емолями може посилювати відновлення ліпідного бар'єру шкіри. Крім того, їхнє застосування разом із топічними глюкокортикостероїдами може дозволити знизити дозу останніх та мінімізувати їхні побічні ефекти за рахунок різних, але взаємодоповнюючих механізмів дії.

Висновки. На основі теоретичного аналізу патогенетичних механізмів дії ретиноїдів та особливостей перебігу різних дерматитів доведено високу перспективність застосування цієї групи препаратів у дерматологічній практиці.